

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ BIJEDORIC
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

IZLAZI SVAKOG ČETVRTKA

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, 29. travnja 1909.

Broj 53.

30 Travnja.

Ovo je dan, u kom se navršuje 238 godina od kada je krvnički mač odsjekao glave dvama najrodoljubnijim i najbogatijim u Hrvatskoj: grofu Petru Zrinjskom i šurimu Franu Krsti knezu Frankopanu.

Niemac ih obtužio da su veleizdanci, i odoše im glave! A bili su rodoljubi radi česa ih se hrvatski narod uvijek sjeća. Hrvatski narode! Sjećaj se rado ovih tvojih Velikana! Pružaj mladjem naraštaju knjigu napisanu po Eugenu Kumičiću, nek ju čita i nek joj bude putokazom u radu i borbi sa prava svoga naroda!

Slava Petru Zrinskom i Krstu Frankopanu Slava!

Slava Mučenicima: Petru Zrinskomu

Krstu Frankopanu!

poginulim na stratištu 30. travnja 1671.

Služili su vierno. — Neponjatna varka
Lancem sruši temelj bogastvu i moći,
A u kolim žena s čedom . . . ubogarka —
Vozila se nadom k banu Petru doći.

Ali... na stratište sudjen — — Glava skoči,
Mahom mača zginu ljubav toli žarka,
U nevolji rodu što htjela pomoći: — —
Čedo mori kupa trovnog zajutarka.

Eto poviest! — Gorke prepuna istjine
Negdašnjijeh banâ i junačke slave;
Izgi. uše, al im slava ne pogine!

Cvili narod — — nad ostancim dok ne sine
Iz grobova što će uskrisiti glave —
Mučeništva sunce — slobod otačbine!

V. M.

Jezično pitanje.

Ima četrdeset i više godina da se borimo, kako da naš hrvatski jezik, kojim govori i piše 97% puka u našoj zemlji, vlada dade prvenstvo t. j. da ga prizna, kao jezik, kojim moraju voditi sve svoje poslove svi vladini uredi u zemlji, mjesto jezika talijanskoga. Kroz ovo četrdeset i više godina, vlada je četiristo i više puta bila obećala, da će to učiniti danas — sutra, pa nikada. Napokom na 22 ovoga mjeseca pozvala je u Beč namjestnika, zastupnike Ivčevića, Biankina, Prodana, Baljaka, te talijance

Ziliotta i Krekića, da s njima uglavi rješene jezičnog pitanja.

Netom smo doznali, da vlada pozivlje zastupnike na dogovor, a na taj i dva talijanca, mi smo odmah rekli mrke kape, zli biljezi, pak tako je i bilo.

Da je vlada ozbiljno mislila riješiti jezično pitanje u našoj zemlji, njojzi nije trebalo ni dogovora ni razgovora. Govorili 97% pučanstva Dalmacije hrvatski? Govori. Razumuli hrvatski ona 3%? Razumu. Pak dobro. Kad ovim jezikom govore, kad ovaj jezik razumi u govoru i pismu 100% stanovnika ove zemlje, što hoće reći svi: muško i žensko, staro i mlado, što ostaje drugo vladi, nego jednim potezom pera narediti, da se talijanski jezik diže, a mjesto njega uvadja hrvatski i mirna Bosna. Nu vlada ovo nije učinila, za to, jer je hotila, da još miluje našeg prekomorskog komšiju, kome bi ona, da nije naše žilavosti i odpora, pripravila sve u redu tako, da kad bi nas danas sutra podjarmio, našao bi gotovo, ko da je Dalmacija drugi njegov Piemont.

Pregovori u Beču trajali su dva dana. Netom je predsjednik naše stranke vel. Don Ivo Prodana opazio, da vlada ne misli ozbiljno, a k tome još i pravedno riješiti pitanje jezika u našoj zemlji, on je odstupio i upravio je pismo Ivčeviću kazujući razloge svoga odstupanja. Ovaj muževni korak predsjedniku naše stranke, mora da naidje na odobrenje svakog sina ove zemlje, a žaliti je da ga nisu sliedili i ostala gospoda, te tako puštala, da sam narod bez obzira na vladu rieši ovo pitanje. Narod ove zemlje je vlada, a nije vlada ni ovaj, ni onaj ministar, jer oni će otići od kud su i došli, a narod će nam ostati na vjekove.

S ovog razloga g. Biankini, Ivčević i Baljak bili bi puno više koristili ovom pitanju, da su se združili s Prodanom, te mjesto čekati sobet kod ministra i tukati se šampanjcem sa našim kivnim neprijateljima u slavu tobož rješene jezičnog pitanja u našoj zemlji, da su se povratili kući i pitali narod, da li je on voljan i dalje trpiti talijansko gospodstvo na našim obalama. Da su ovo učinili, bili bi se osvjedočili, da je narod protiv onoga, što su oni učinili, kao što će ostati osvjedočeni, da su zlo postupali i da narod nije s njihovim radom i njihovom popustljivošću za-

dovoljan i da njihov rad u ovom pravcu osudjuje.

Ovoliko smo cienili, da narodu rećemo i kažemo danas, a kad izadje u svoj svojoj cilini tobožnje naredbe ministra Petra i Pavla reći ćemo ono, što nam je na duši, bez obzira ni na osobe ni na isto drugo. Osobe su nam ništa, a narod nam je sve. U ovom, pak i svakom obćem narodnom pitanju osobe, pa na koliko visokog položaja bile, prikriva sjena bolje narodne budućnosti i obće narodne koristi.

Šta je nova po svijetu.

HRVATSKA.

Proces protiv utamničenja ma radi veleizdaje eto se približuje kraju. Izpitani su bili svi obtuženici. Sad će dolaziti svjedoci. Vidjet ćemo i glasovitoga Nastića, ako nije izčezao sa kore zemaljske. Kako čauš Rauch kaže, proces neće biti obustavljen, da bi to bilo protuzakonito, ali natuca da će svi obtuženi biti pomilovani. Ako su krivi, osudjeni bi morali biti, a ako su pravedni, za što su ih mučili?! Vidjeti ćemo kako će svršiti ova komedija. Zastupnici svi skupa, a s njima i bivši ban Pejačević i general Tomić, tužili su sudu nekog Niemca, koji ih potvara, da su podkupljeni i izdajice Habsburške monarhije. Nego reć bi, da do razprave neće ni doći, da će pravda zamrijeti. A dobro bi bilo, da se o tome na sudu razpravlja! Štogod bi se odkrilo, a s lažima i gdjejoja, bi istina provirila.

UGARSKA.

Prava pomutnja zavlada! Nezasitni Madjari od Austriji ni mrvica neće dobiti. Njemački bečki listovi ocrnili Košuta, Rauch imade pismenih dokumenata njegovih. Košutić tvrdi, da su Madjari bili sklopili savez sa Srbijom, a nekoji Srbski vidjeniji ljudi i priete Košutu da će ga očitovati. Reichpost u Beču piše o njemu, da nebi tako o najgorem lopovu i pozivlja ga neka tuži sudu, a on muči ko da niti čuje niti vidi. Takov čovjek rek bi da je izigrao svoju ulogu, pak ga se i Beč hoće da rieši. Austrija ne dade im obećanu posebnu banku, a Madjarski ministri to svakako hoće da dobiju ili da će se odreći. Odluka će puknuti ovih dana, ako već nije. Ode Košut, s Bogom i Vekerle i negove armadure, koje je podigao u Hrvatskoj pomoćju čauša Raucha. Kažu da će ga nasliediti Fejervari, Andraši ili Kuen Hedervari. Koji došao da došao, po Hrvatsku bolje biti neće, a dodje li Hedervari, zlo i naopako! Osvetu će goniti, a da tim Madjarima ugodi. Najbolje bi bilo da dodje Fejervari General je radio bi po zapovidi. a njegova izborna reforma bila bi puno bolja i pravednija prama raznim narodnima.

BOSNA.

U Sarajevu prigodjuju i priuredjenju občinsku zgradu da u njoj budu i poslanici budu mogli viećati. Svibnja mjeseca biti će biranje, a u lipnju da će se sabrati odabrani i na viećanje, Srbi su imali svoju crkovnu i školsku autonomiju, a sad su je dobili i muhamedanci. I pravo je to; ali je krivo što istu ne uživaju i katolici. Svi tobožnji liberalci, a evo ovdje i muhamedanci i srbi, svoje vjersko stanovište nezapostavljaju, svudje ga uvlače i iztiču, a sami bi katolici morali, to pitanje u kut zabaciti, prama njemu indiferentni biti. A na žalost i jesu, pak ipak smo od mnogoga potvorani fanatizmom. Kad koji katolik prevrne vjeru, pa pridje u muhamedance ili grčkoiztočnjake, nitko od katolika ne viče, da će i crkva katolička propasti. Žao im je izgubljena ovčice, ali pošto je upoznaše da je šugava, i neznale za njom. Kod drugih na žalost nije tako. Neki dan, za to samo što je jedna muhamedanka ušla u našu crkvu, da ste čuli i vidjeli pustu galamu podignutu od njezinih svećenika. Ne tako braćo! Snošljivi budimo i ljubimo se. Pošteni budimo i držimo se one; brat je mio koje vjere bio, a nedajmo se zavadjati. Dr. Nežimbej osnovao društvo. Sakuplja prinose, poziva tursku vladu da mu i ona dađe novaca, a da će nagovoriti bosanske muhamedance neka dosele u Macedoniju. Namojte, braćo Bošnjaci, slušati one koji vas i sognjišta gone. Domovina kakva bila, rođenom sinku mora da bude mila.

TURSKA.

Staroturska stranka za malo vojevala! Kad su mladoturski vodje vidjeli kakvu im poparu spremiše staroturci, svi se iz Carigrada razbjegoše, pak većina ode u Salonić. Poput Napoleona, u malo dana sakupili, uredili i obskrbili vojsku, pak s njom odmah na Carigrad. Kad to vidio Sultan, preplašio se je on i svi njegovi pristaše, pa poručili vodjam mladoturskim, nek slobodno opet zavladaju, ali nek nebude krvi. Kad mladoturska vojska ušla u grad jedan dio Sultanovih četa dočeka ih vatrom iz pušaka i topova. Nastade pravo klanje, ali mladoturci sviju nadvladali. Sastadoše se tada na dogovor. Zaključili skinuti Sultana, a da će imenovati carem njegovoga brata. Što će se izleći to nitko dokučiti nemože. Još se neznade, kako će se vladati turska ratna mornarica. Ako uz mladoturske pristane, Sultan će morati seliti, a možda i glavu izgubi, i sve će se na brzo umiriti. Bude li pak mornarica vjerna Sultanu, tad zlo po Carigrad, a po mladoturske i gore. Pri zaključku lista doznajemo, da se je ratna mornarica iznevjerila, ali ipak su Sultanov prijestol spasili milijuni, koje mladoturci silno trebaju. U Aziji vlada podpuno bezvladje. Kršćane jadne Armence, kolju nemilice. Na hiljade ih je izginulo. Neki kažu, da će Englezka, Rusija i još koja vlast zaposjesti Carigrad. Ali to nije lako! — Njemačka bi se oprla, a Austrija takodjer, pak eto opet bi nastala ozbiljna pogibelj sveobćeg Evropejskog rata. Sve se to više približuje dan, da Sultan predje preko mora na Azijatsko kopno, a da nad Svetom Sofijom zasjaji sveti križ, koji ju je i podigao. Bože uskori taj čas!

Neke mane i poroci u puku.

Krsno ime.

Po najviše naša pravoslavna braća svetkuju pokrovitelja svoje porodice, a to zovu krsno ime. Kod ove proslave, koja biva redovito svake godine u stalni dan, a traje gdjegod i poviše dana troši se štoono je reči bez obzira, a bez potrebe. Tu se postupa isto ko na sedminama. Imao neimao narod, mora da se gosti, pa makar porodice kašnje i gladavale. To nesmeta, niti se u te dane misli na glad i nevolju.

U zadnje doba, zauzetnošću duhovnih pastira, bilo onih naše pravoslavne braće, bilo onih naše vjeroispovjedi, proslava krsnoga imena sve to više se zapostavlja, a i ako se svetkuje, to biva izim rietkih iznimaka u što užemu krugu.

Svakako opaža se, da ove skromne proslave više obavljaju bogatiji i pametniji, dočim siromah još se drži svog starog običaja, te tako gospodarstveno svagdana nazaduje. Rodoljubi, koji žive u dodir s pukom, morali bi nastojati izbiti mu iz glave ovako bučne i štetne svetkovine i proslave krsnoga imena, koje nisu drugo, nego pravi umet i nesreća za mnoge seljačke obitelji bile prije, a u današnje zemane i još više.

Posvetice ili susvetice.

Nema ovećeg, a i omanjeg mjesta u našoj zemlji, da se osim redovitih zapovjednih blagdana ne svetkuju i posvetice ili kako ih u nekim mjestima zovu Susvetice.

Velečasni Don Frano Ivanišević narodni zastupnik i urednik „Zadrugara“ o njima razpravlja u svom listu Br. 5 lanjske godine, te u glavnom veli sljedeće:

Susvetice, blagdanice ili mali sveci, kako se u kojem mjestu zovu, jesu crkovni blagdani, u kojima nije svetkovanje zapovjedjeno kao recimo u nedjelje ili druge veće blagdane. Naš puk nezna to razlikovati ni shvatiti što jest a što nije zapovjedjeno; po starom običaju u mnogim selima mali i veliki blagdani jednako se po vas dan svetkuju. Kad bi puk bio jutrom i popodne u crkvi na molitvi to bi dobro bilo, ali to svetkovanje nije nego plandovanje, svetkovati u male blagdane po našim selima znači samo ne raditi.

Sveto je i kršćansko djelo, da čovjek štuje svoga Stvoritelja Boga i nekoje određene dane kroz godinu njemu, da posveti molitvom i službom u crkvi. Molitva je potrebna duši ko i hrana tijelu. To nam i crkva naredjuje pod smrtni grieh. A što je crkva, nego zadruga pravovjernih kršćana pod jednim zakonom i pravilom, te kao što u svakoj zadrugi obilježiti je naredbe pravilnika, takova je i u crkvi dužnost svakomu članu. Stoga je crkva naredila nekoje blagdane kao zapovjedne, obvezatne a druge uzdrži bez obveze kao bogoljstvo, na slobodnu volju kako komu dopušta vrijeme i posao. Moramo priznati, danas našem težaku nije kako prije bilo. U prvi zeman naš primorac obreži lozu, uskopaj i raskopaj vinograd, zabodi taklju pod mladicu, pak eto Bože, u tvoje ruke do jamatve nije mu više posla oko loze. Danas se vas raztrgao od truda okolo škropljenja, sumporavanja, tribljenja škorovaće, a da ne govorimo o navrćanju loza, gdje se počela gojiti amerikanka. I bez

svih tih nametnica u polju narod se umnožio, pak se umnožio i posao. Vrieme je veliko blago, ne smije se bez potrebe gubiti. Radja je Bogu najdraža a lienost najmrža. Valja zaboraviti na onu staru: pleti kotac kao otac. Novije doba donielo je novih potreba, prama tomu valja udesiti i naš rad. Vara se naš težak, kada pomisli u svojoj dobroćudnosti, da će ga Bog pokarati u njegovim trudima krupom i bolestima, ako zaradi u polju u susvetice. Neka drži ovo u pameti: Što ti crkva dopušta, radi slobodno, a ne radi što ti ona zabranjuje. Dogadja se na žalost obratno kod našega puka. U nedjelju, danu Bogu posvećenu, mnogi će seljak izostati iz crkve, ne sluša sv. mise, ne čuje rieči božje ni tumačenja nauka kršćanskoga, govoreći tobože da je to za ženske i djecu. Povirite u krčme po selima: preko službe božje — kartanje, pijančevanje, psosti, svadja, često puta i kjarina. Na taj način ne posvećuje se nego pogrdjuje dan svetačni. Ipak mnogi misle da je to manje zlo nego zaraditi u susvetice. Naš težak najmanje Boga vriedja, kada je u poslu i u krvavu trudu, a najviše u susvetice ili male blagdane kada u bezposlici planduje.

Možda bi nekoji išli i raditi u te dane, da im nije čekati misu do 9—10 sati pred podne. To bi trebalo promieniti u raniju dobu, u rasvanuće od 5—6 sati neka dodje narod u crkvu, sluša sv. misu, pomoli se Bogu postavi svoje težačke trude pod njegovu zaštitu i srcem na radju. Bit će komu na prvi mah neugodno, svaka novost u župi daje prigode govorima i prigovorima ali naš seljak ima pameti, uvidit će što je za njegovu dobro. Treba mu raztumačiti, koliko je on štetan preko godine kada toliko nadnica bez potrebe izgubi. Ja sam to pokušao u mojoj župi u Jesenicam i narod je dobro uvidio. Bilo je dakako i gorkih u početku. To je neizbježivo, bez boli neima operacije.

Treba narodu to i izračunati. Na pr. u selu Jesenicam imade 1500 duša. Stavimo ih samo 500 muških i ženskih sposobnih za teže radje. Nadnicu uračunajmo samo 2 krune, to je 1000 K na dan. Ovakovih susvetica ili malih blagdana bilo je u toj župi oko 30 preko god. Kad se je uredilo, da misa bude rano, a da sviet može ići u polje za radjom, dobilo se je 15.000 nadnica, što znači 30.000 kruna. Nije to šala ovolika svota! Ne samo, da se je ta — inače posve izgubljena — glavnica dobila, nego što je puno važnije, narod se je tim otrgnuo od plandovanja i dangube, koja je leglo svakoga zla.

Stavljamo pred oči prijateljima puka, a osobito upraviteljima naših zadruga i ovo pitanje, neka se uredi na korist puka prema prilikam pojedinih mjesta u dogovoru sa crkovnom upravom i pučanstvom. Pametni savjet i dobra uputa jesu najbolje glavnice koje dajemo puku. Neke blagdane od crkve zapovjedjene neka narod obilježuje kako Bog naredjuje, do podne i po podne neka sluša rieč božju u crkvi i tumačenje nauka kršćanskoga daleko od igre i krčme, a u susvetice neka se rano pomoli Bogu u crkvi na sv. misi, pak u polje za svojim poslom, bit će mu bolje za dušu i tielo.

Razgovor Fortunata s Franom na Šepurini

(Fortunato zlarinjanac nastanjen u Šepurini, a Frane rođeni šepurinjanac).

- Frane. po svom starom običaju dojde na Šepurinu (položaj na obali, gdje je voda „Šepurina“ po kojoj je i mjesto dobilo ime) i vidi Fortunata di grê priko Šepurine, pa će mu: „Fortunato, plati cigal!“
- Fort. (ljutito će u sebi) Kvešta gjente non te da in paže ne prancar ne cenar (Ova čeljad ne dadu ti u miru ni ručati ni večerati)
- Frane. (videći ga namrgodjena) pridoda: „Prosti mi, ako sam te uvridio!“
- Fort. Va kon Dio! (Podji s Bogom!)
- Frane. Je li štiješ foje?
- Fort. Kê foje?
- Frane. Niku „Pravu Pučku Slobodu“
- Fort. Ni pravu ni krivu
- Frane. A jesi čuja ča je bilo pisano?
- Fort. Jesan i nisan. Malo me interesaju foji, nego da mi je žmul vina.
- Frane. A meni cigal.
- Fort. (za sebe) I ja bi cigal.
- Frane. Ti imaš pinez, pa hodi simo, (uhvati ga za ruku da će s njim put apalta) plati mi cigal.
- Fort. Te ze facile dir „plati cigal.“ (Lako ti je reći „plati cigal“) ali ki ih je dobija.
- Frane. E, moj Fortunato dokle je bija ovde meštar da bi nam više puti, ali sad nima koga ki će dati, a ovi niki ter niki kako ih zovu „ždrokonje“ i „bevanje“, ne mislu, nego kako će nam meso izisti, pa poslin te ga i kosti poglojati.
- Fort. A ki je kriv?
- Frane. Ki je kriv?! Ki je kriv?! Oni ki su im dali toliki „pošeš u ruke.
- Fort. Unda su oni gori od njih. Znaš: Ladro je lupežu brat.
- Frane. Ča si to reka.
- Fort. Tako ti je! Sve daj, daj, a nikad na kraj. —
- Frane. Tili su četire kruue po svakom gospodaru kuće pa im je „škrokalo“. Bog blagoslovija Dulibića!
- Fort. Pasti! Koliko bi bili skupili! Jednu iljadu krun. A zašto?
- Frane. Za nike „seljanske posle“ ali potribe. (Prave su „potribe“ op. pop.)
- Fort. Biće za pute, ali bolje za „viaže“.
- Frane. Ne za pute, jer imaju novac od „fabricerije“
- Fort. Kako to?! Svugdi pinezi od fabricerije služu za potribe crkve, a ovde i za pute.
- Frane. Za pute, moj Fortunato, a u crkvi me je baš stid pogljedati na one „koltrine“, — što će reći furešti?!
- Fort. Čuja sam di govori svit, da su lani digli sedan stotin krun iz kase od fabricerije za ono „bokun“ „gobave štrade“ kod Fogulovih i do glavarove kuće.
- Frane. To nije ništa, ali...
- Fort. Ča još?!
- Frane. A nismo lavurali mi siromasi po tri dnevice muhte i...
- Fort. I još čagodre!
- Frane. I još to: ki nije moga poslati svoga, valjalo da plati:

- Fort. Pasti! Bija bi sve do Luke tako posaliža!
- Frane. Nego, kako znaš, moj Fortunato, ja ti se ne razumin u tē posle, a ljudi govori, da se daje iz nike „oskudične zaklade“, pa bi mi drago bilo znati je li naša „siromašna i gladna“ općina (da Bog dá, ne zasitila se nikada!) dala što našem mistu od onoga, što je primala.
- Fort. To bi ti najbolje zna reći „poteštat“.
- Frane. Ki poteštat?!
- Fort. Oni veliki gospodin iz Zlarina, što dojde ovde kupovati vino, a „sansir“ mu je „stari glavar“.
- Frane. Ma, ča mi govoriš! Oni veliki gospodin, pa se je sprijateljija sa „starin glavarom“. (On ga je spasio radi jedne namirnice op. pop.)
- Fort. U nas se rece: Kvalis, talis.
- Frane. A u nas: Našla slika priliku. — Prvi put što dojde vamo pitaću mu za cigal. — Još mi nikad nije dá.
- Fort. Samo gljedaj da ne bude s njim „puliciot“.
- Frane. Nima ga više, iša je ča Vrlika; pa nima stalo, da dojde i ona „nika“.
- Fort. Kâ?
- Frane. „Gambara“
- Fort. A da ne dojde i „Kaša“
- Frane. Neka dojde i „Kaša“ i „pulenta“ sve zajedno!
- Fort. I Tome Dean
- Frane. I Dean nazvan „Tarletan“.
- Fort. Kako vidim tibi iša naprid cili dan. — Bog!
- Frane. Bog i sveci! Vidićemo se!

Naši dopisi.

Poštarske stvari.

Srima, kod Šibenika na Markovu.

Sa strane ravnateljstva pošta i brzovanja odredjeno je lanjske godine, da Srima potpane pod č. k. poštanski ured u Zatonu, uslijed česa ustanovljena je trosedmična sveza sa Zatonom putem pedonerije. Ta odredba nit najmanje ne udovoljava našim potrebama, a još manje ne odgovara našim prilikama Daljina puta ne pospješava poštanski saobraćaj dapače, mi smo sasvim otudjeni od Zatonu naprotiv sa Šepurinom potpadamo pod jednu župu, u kojoj se krstimo, ženimo, spovadjamo i pokopavamo, te slušamo svetu misu u nedjelje i ostale blagdane.

Imamo na otoku Prviću svoga zemljišta, svojih kuća, svoje rodbine, gdje često (da ne rečemo svaki dan) zalazimo, pa nam je stoga zgodniji saobraćaj sa Šepurinom, nego li sa Zatonom, što se tiče pošte. Svaki dan dolaze Šepurinjanici na Srimu, da obraduju svoje zemlje, pa je moguće svaki dan dostaviti nam pošiljke. **Za nas je velika nepogodnost i šteta, što smo potpali pod poštanski ured u Zatonu;** pa smo se bili obratili odmah č. k. Ravnateljstvu, molbom, da uzme u obzir naše prilike i prama tome odredi da budemo opet potpadali pod poštansko-brzovajni ured u Šepurini; ali do danas ne primismo nikakova odgovora. Ovim putem molimo, da se usliši naš pravedni glas,

Srimari

Gradja lukobrana

Kaprije, na Markovu.

Imamo parobrod šest puta na sedmici, ali ko da ga i nemamo. Š njim ne možemo ništa ni dovesti ni odnesti, jer nemamo lukobrana, te moramo svaki put izlaziti ladjom naprama parobrodu do nasred luke. Da je ovo spojeno sa troškom, a i sa pogibelji za iste putnike, o tome nema govora.

Mi smo bili započeli sami graditi komad pristaništa, ali došli vladini ljudi, pa nam to zabranili i obećali, da će vlada nam nagraditi lukobran. Mi čekamo i čekamo ne od jučer, već ima 5 godina, da vidimo tog vladina čovjeka u mjestu za da učini potrebito, ali ga nema. S ovog razloga molimo gosp. presjednika pomorske vlade da naredi, da se radja našeg lukobrana započne i dovrši, ili da pusti nama da sami napravimo ga kako budemo znali i mogli, jer bez njega ne možemo biti.

Glavar i seljani.

Viesti.

Molimo sve one, koji nam ne platiše lista za prošlu godinu i sljedeću, da to odmah učine, drugčije ćemo svakome obustaviti list.

Preporučujemo svakome naš list, koji je neovisan, a služi Bogu i Hrvatskoj!

U nedjelju na Markovu, kako javismo u prošlom broju odpjevao je prvi put misu Don Krste Stošić. Toga dana bilo je pravo crkveno i narodna slavlje. Cijeli Šibenik veselio se tomu godu. Crkva bijaše dupkom puna bogoljubnog svieta, isto tako pred crkvom bilo mnoštvo naroda, koji je pri izlazu iz Crkve veselo pozdravljalo i posipao cviećem mladomisnika i njegove. Brat mladomisnika Post. otac Mate držao je krasno slovo o zvanju svećeničkom, govor taj bio je prožet krasnim mislima i dubokim poznanjem predmeta. Iza sv. Mise bio je u kući roditelja mladomisnika objed kom je sudjelovalo do stotinu uzvanika. Tekom objeda palo je nekoliko liepih nazdravica. Ovom slavlju bili su diomici i kućni prijatelj i načelnik Dr. Krštelj, i narodni zastupnici Dr. Dulibić i Drinković Don Krsti i ovom prigodom kličeno Živio na mnogaja, Bogu i Hrvatskoj!

Socijal-demokrati protiv proslave 1 svibnja. Poznato je da su socijal-demokrati htjeli, da sa proslava 1 svibnja svagdje uvede i to obustavam posla, i da se razlete na sve strane govornici vodje i „spasitelji“ radnog naroda, a koji su zato dobro plaćeni da svojim govorima usreće radnike.

Socij. demokratska stranka u Njemačkoj ove godine zaključila je takodjer da proslavi 1 svibnja nu pametni i pošteni radnici, koji neće da ih se i dalje vara stvoriše zaključak, koje nije ugodan vodjama socijalističkim. Oni i ako pod uplivom socij. demokrata neće da ih slušaju t. j. oni zaključiše toga dana raditi a ne bezposličiti.

Ovo je pametno. Mjesto ići na pijanske i novac ludo trošiti pametnije je raditi i štediti. I ovdje neki bezbriga i plaćenik nekidan držao je nekakav sastanak na kojem

je pozivao naše čestite radnike na proslavu 1 svibnja.

Mi koji štujemo i volimo naše radnike velimo im da ne nasjedaju ovim kalašima već nek se drže one pametne, u radiše svega biše, a u štedišu jošter više.

Liepa uljudnost kremenjačke perijanice. Pišu ma iz kafane Zanki na Poljani: U prošlu nedjelju bio je u Šibeniku g. Šime Barać iz Zadra i pošao je sa svojim prijateljima do vodopada Krke. Na povratku svratili su se u kafanu Zanchi. Jedan od njih rekne: Živili Kremenjaci! Drugi nadoda nismo svi, ima među nama i pravaša, caljajuć na g. Baraća. Na ovo glasovati Šimun nadoda: J... sviju do jednoga. G. Barać odvrati: Dokture nevalja tako. Nisam ja dotur odvrati osorno Šimun, nego moj brat Vice. G. Barać mu odvrati: Znam znam i poznam te. Ovako se časte tobož prijatelji u krugu Kremenjačkih perijanica. Zaludu je, što se skin rodilo nije, nije, pa sto put on imao šešir na glavi.

Jedan od prisutni

Svega po malo.

Uvoz žita godine 1908.

Izračunalo se je, da je prošle godine rodilo na celom svijetu 920 miliuna hektolitara pšenice, biva 36 milijuna više nego li god. 1907. Sada ima u Evropi 15 milijuna, a u Americi 7 i pol milijuna hektolitara pšenice, a pšeničnog brašna imade u Evropi 15 milijuna kvintala. Da pokrije svoje potrebe, ove će godine Evropa morati uvesti izvani 140 milijuna hektolitara žita. U Sjedinjenim Držama sjeverne Amerike bio je obilan rod.

Kuropatkin o aneksiji Bosne i Hercegovine.

„Golos Moskovy“, glasilo oktobrista, objelodanio je interesantnu izjavu generala Kuropalkina o aneksiji Bosne i Hercegovine. Kuropatkin rekao je među ostalim: Ja sam čvrstoga uvjerenja, da u Austriji, gdje više milijuna Slavena sudjeluje po svojim zastupnicima u riješavanju pitanja državne važnosti, sudbina Bosne i Hercegovine leži na srcu sviju austrijskih Slavena. Pod egidom Austrije zadobilo li slavensko pučanstvo znamenito blagostanje i kulturu, o kojoj mi međjutim u Rusiji možemo još samo sanjati. Pod vodstvom će se Austrije moći Bosna i Hercegovina u mnogo većoj mjeri razviti ekonomski i politički, nego pod turskim gospodstvom. S ojačanjem slavenskog elementa u Austriji nestat će u Rusiji politike nepouzdanja, ne će tako lako biti izložen interesi austrijskih Slavena, a Rusija ne će biti prisiljena, da u

konfliktu sa kojom drugom vlašću odmah baca bezbrojne vojne mase na austrijsku granicu.

Strašno vrijeme.

Još ovakove nevolje narod nije upamtio. Na tromedji blizu Strmice, Plavna itd. blizu Bosne i Hrvatske, takovo je vrijeme bilo, da su ljudi mislili, nastao je sudnji dan. Vihov strašan udario pa porušio sve što je na putu našao. Mnoštvo stabala pogulio i prebio, i dvie kuće srušio. I seljan jadnih ljudih ostalo mrtvih. Bog njih pomilovao, a tužni narod utješio!

Ribaština.

Dobro je počela. Na uzkrš i sutra dan bili donieli ribari mnoštvo ribe. Srdele su prodovali po 24 helera a skuše isto sasvim cienne. Neka Bog blagoslovi i unapried. Dobro će biti i ribaru i puku.

Liepi socijalista.

Filip Ropas, poznati socijaldemokratski agitator i priredjivalac sastanaka, pretrpio je ovih dana dvie kazni, jednu radi tačbine, sedam mjeseci, drugu radi uvričke Veličanstva, deset mjeseci. Iza toga istjeran je iz Gorice. Kažnjen je samo trinaest puta.

Primamo ova dva izpravka moleći dopisnike, da ih dobro prouče i do potrebe reknju svoju:

Nije istina, što se o mojoj osobi navadja u dopisu tiskanom u broju 51. lista „Prava pučka sloboda“, izašlom na 15. travnja t. g., tiskanom u 2. i 3. stupcu treće stranice pod naslovom „Sila Ali-paše. Na znanje pametnima“.

Nije istina da ja mislim, da mi se mora svaki klanjati, niti da svaki mora od mene strepiti, jer imam „pinez“.

Nije istina, da sam se podigao proti pionirima pučke prosvjete, niti je istina, da moje tobože oholo srce ne vidi nego tiransko načelo: „Sve utuci, što nije pokorno meni“.

Nije istina, da sam ja glupan, koji se javno izražava, da bih drugčije muštrao učitelje, da sam presjednik ili član mj. škol. vieća!

Nije istina, da sam proganjao svom silom svog bijesa Škarpu, niti da proganjam Zaninovića,

Nije nadalje istina, što se navadja u „Primjedbi uredništva“ k gori spomenutom dopisu, da sam bez ikakvog rodoljubnog osjećaja, niti da sam u Trstu „Iredentista“, na Namjesništvu „Austriako“ na zemaljskom

odboru „Narodnjako“ a u Zlarinu „Lloyd Austriaco“.

U Šibeniku, 18. travnja 1909.

Šime Marin
zlarinski načelnik.

* * *

Nije istina da su se potpisani odrekli starešinstva, da oštetu novo starešinstvo, kao ni to: da se muzlo iz naroda po 2 do 4 litre ulja; da se putovalo često, a gostilo sve u šestnajest; da se bilo prije bilo sad sakupljalo od svakog družinara po 10. K, k tomu još 100 litara naraštine, za pravdanje; te da se napada na družinare silom, da mora dati novac, prijeteć, da se ne smije kazivati kako se je prodavao sumpor, galica i ostale stvari.

Šepurina, 16. travnja 1909.

Martin Kekav, Ivo Poluš,
Luka Mišurac.

Javna zahvala.

Svoj našoj rodbini i svojti, prijateljima i znancima, svim mjestnim društvima, vlastima i svećenicima mjesta i okolice, koji su prigodom bolesti, smrti i sprovoda našeg ljubljenog starješine,

Luke Drinkovića

budi na koj način sudjelovali u našoj tuži izrazujemo i ovim putem našu trajnu harnost.

Jelsa, 20. travnja 1909.

Obitelj.

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu
Svetog Ćirila i Metoda!

HRVATSKA TISKARA - ŠIBENIK

obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje, od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene cienne. — Ima bogati izbor slova, a može izim štampanja izradjivati svakovrstne radnje u bojama.

Preporuča svoju izvrstno uređenu KNJIGOVEŽNICU.